

De nieuwe beschermingsstatuten: verandert er nu iets voor de bosreservaten?

Kris Vandekerkhove

In een vorige nieuwsbrief hadden we het er al over : de wetgeving op natuur- en bosreservaten is grondig gewijzigd de afgelopen tijd. Deze nieuwe wetgeving werd 28 oktober 2017 officieel van kracht. Maar wat betekent dit nu concreet voor de bosreservaten ?

Officieel bestaat het statuut 'bosreservaat' nu niet meer. Beide statuten werden immers samengevoegd tot één statuut van 'natuurreservaat'. Ook het onderscheid tussen 'Vlaamse' en 'erkende' reservaten (voor de bosreservaten 'aangewezen' en 'erkende' bosreservaten) valt weg. Het onderscheid tussen 'integrale' en 'gerichte' bosreservaten blijft wel overeind. De integrale bosreservaten (bossen met 'nietsdoen' als beheerkeuze) vallen nu onder de natuurreservaten met officieel natuurstreefbeeld 'onbeheerde climaxvegetatie'. De gerichte bosreservaten worden toegewezen aan een ander natuurstreefbeeld : dat kan een halfopen mozaïeklandschap zijn met extensieve begrazing, of een specifiek habitattypen met bijhorend beheer.

Reservaten waar bewust wordt gekozen voor spontane bosontwikkeling : vroeger heetten ze 'integrale bosreservaten', nu zijn het officieel 'natuurreservaten met natuurstreefbeeld onbeheerde climaxvegetaties' (op de foto : reservaat Jansheideberg – Hallerbos - foto: Kris Vandekerkhove)

Verandert er dan niets behalve de benaming ? Toch wel.

Bij de bosreservaten werden domeinbossen (= eigendom van de Vlaamse overheid) 'aangewezen' als bosreservaat, en verkregen dit statuut 'voor onbepaalde tijd', lees 'voor eeuwig en drie dagen'. Private personen en openbare eigenaren konden hun bos laten 'erkennen' als bosreservaat, via een contract voor minstens 27, respectievelijk 54 jaar. In de nieuwe regeling worden alle reservaten 'erkend' voor een periode van 99 jaar, en het statuut wordt een 'erfdienstbaarheid' die mee overgedragen wordt naar een eventuele nieuwe eigenaar. Het subsidiebedrag wordt ook veranderd, en hangt af van het 'natuurstreefbeeld' dat men vastlegt. Voor de 'gerichte' reservaatdelen, waar gekozen wordt voor een botanisch beheer of een halfopen mozaieklandschap (zoals in delen van de bosreservaten van De Haan en Wijnendalebos) wordt een subsidie voorzien afhankelijk van het nagestreefde type.

Voor de erkende integrale bosreservaten (bossen met een 'nietsdoen'-beheer) was er vroeger een vergoeding die varieerde van 50 tot 250 Euro per ha per jaar, al naargelang het inkomensverlies. Voor bossen met een hoog voorraadpeil, en/of een hoge groei-kraacht kreeg de eigenaar een hoger bedrag uitbetaald dan voor jonge, weinig productieve bossen. Dit principe van de 'inkomensderving' blijft ook geldig in de nieuwe regeling maar wordt vereenvoudigd. Er zijn slechts twee categorieën : er is een basisbedrag van 175 Euro per ha per jaar, dat verhoogd wordt tot 325 Euro indien het bosbestand minstens 100 jaar oud is, en 'op voedselrijke bodems met een potentieel hoge opstandswaarde' is gelegen. Dit laatste bedrag ligt dus een pak hoger dan wat vroeger werd betaald, en de vergoeding wordt ook geïndexeerd.

Welke bossen nu precies aan die tweede voorwaarde zullen voldoen is momenteel echter nog niet helemaal duidelijk.

Nogal wat aanpassingen dus, maar die treden niet zomaar onmiddellijk in werking. Pas bij de opmaak van een nieuw beheerplan worden de reservaten officieel opgenomen in de nieuwe regeling. Alle bestaande reservaten kunnen daarbij automatisch overstappen in het nieuwe statuut, en de nieuwe subsidieregeling, er moet geen nieuwe erkenningsprocedure worden opgemaakt.

Wat brengt de toekomst ?

Wat tenslotte ook verandert is de externe opvolging van het bosreservatennetwerk. Onder de oude regeling bestond er voor elke provincie een 'adviescommissie bosreservaten', die minstens twee keer per jaar moest samenkomen, en twee hoofdopdrachten had : evalueren van nieuwe voorstellen tot bosreservaat en het vastleggen en opvolgen van de gemaakte beheerkeuzes. Deze adviescommissies zijn samen met het statuut opgehouden met bestaan. Toch zou het nuttig zijn mocht er een opvolgingsorgaan zijn, zeker voor het netwerk van onbeheerde reservaten, om de verdere uitbouw, continuïteit en integriteit van dit netwerk te blijven garanderen. Een nieuwe formule is hiervoor in de maak. Er wordt gedacht in de richting van een 'regionale begeleidingscommissie' die voor heel Vlaanderen die taak op zich zou nemen.

Laten we hopen dat met deze nieuwe wetgeving het statuut van onbeheerde bossen verder behouden en versterkt wordt, en ook via deze nieuwe begeleidingscommissie weer een nieuwe 'boost' krijgt. Door de transitie rond de nieuwe wetgeving en andere prioriteiten binnen het bos- en natuurbeleid zijn de beleidsdoelen rond de verdere uitbouw van een netwerk van onbeheerde bosreservaten wat naar de achtergrond verhuisd, en zijn er de laatste jaren ook geen nieuwe bosreservaten bijgekomen. Nochtans vormen onbeheerde bossen in heel wat van onze buurlanden een belangrijke pijler binnen het natuurbeleid. In Duitsland voorziet de biodiversiteitsstrategie dat minstens 10% van de openbare bossen 'uit gebruik' moet worden genomen, en ook in Denemarken wordt de oppervlakte bosreservaat sterk uitgebreid. Zelfs in Nederland, waar

het statuut op sterven na dood leek, wordt volop gezocht naar middelen om het onderzoeksprogramma bosreservaten weer op de rails te krijgen. De toekomst kan er dus vrij voorspoedig uit zien. Alleen die nieuwe naam... 'erkend natuurreervaat met natuurstreefbeeld onbeheerde climaxvegetatie'... dat bekt niet zo vlot. Daarom houden wij het bij het simpele 'bosreservaten'. Dan kunnen we ook de titel van onze nieuwsbrief behouden...

Private en openbare besturen die hun bos laten erkennen als onbeheerd reservaat kunnen hiervoor een subsidie krijgen van 175 of 325 euro per ha per jaar, afhankelijk van de productiviteit en de huidige samenstelling van het bos (op de foto: bosreservaat Koeimook – Postel - foto: Kris Vandekerkhove)